

Dlouhá Třebová jest prastará osada, která byla rozložena již v dobách pokanských při osídlení krajiny u řeky Třebovky slovanským lidem a kmene Východních Charvatů. Zdejší krajina hodila se dobré k osídlení, neboť řeka měla dosti stálé a rybnaté vody, horský hřbet po jejím levém břehu byl nově založeným osadám dobrou ochranou a rovinatá místa na pravém břehu vybízela k založení polí. Slo jen o to, jak odstraniti hustý les až se stalo vypálením čili vytržením. Vzniklo tu několik osad podobného jména:

Třebovice, Třebová Leská, Parník Horní (t.j. mynější), Parník Dolní (mynější Lhotka - viz str. 7.; jméno Lhotka přichází až teprve v 16. století) Třebová Dlouhá (t.j. mynější), Třebová Krátká (t.j. mynější Hylváty) a Ústí n. Orl.

Pátrajíc po původu slova Třebová, přijdeme ke staroslovenskému jménu terb, přesmyknuto třeb, jenž se vyskytuje ve staročeském slově třebiti (vyslov třjebiti), novocesky tříbiti, t.j. les ohnem mytíti (Emmanuel Zeiner, ředitel měst. školy v Ústí n. Orl., soudí, že se v parciu Třebovky usadili Třebovici třebětníci (obec), kteří tyto osady založili). V nejstarších listinách, ovšem že latinských, nazývají se tyto osady i sama řeka s názvem Tribovia.

Jádrem staročeského venkovského obyvatelstva byli remané (viz také str. 10.) Remán lisil se od ostatních osadníků 1) majetkem, 2) obydlím a 3) povýšeností. Do 13. století byla v každé větší osadě remanská tvrz a u ní dvůr. V našem kraji byly tyto tvrze a u nich dvory v Dlouhé Třebové, v Rětové, v Dol. Libchavách, v les. Libchavách, na Hrádku a jinde.

K remanskému dvoru patřily nejlepší pozemky v osadě,

pole, luka a lesy. Obydlí zemanovo, turz, vynikalo nad chalupy osadníků, jako vyniká dnes kostel nad vesnickou pradu. Turze bývaly opevněné, buďto chráněné vodou, nebo valy a příkopy. Že i vnitřek byl nádhernější nežli obydlí obyčejného sedláka, rozumí se samo sebou. Zeman, jeho rodina, a čeleď nežili z výterku vlastní práce (tou opovrhovali), mýbrž k poplatkům okolních sedláků, kteří zemanovi odváděli desátek, t.j. desátý díl z všecké půdy. Tehdejší dvory, pokud se týkají stavby, byly vlastně jen ohrazeny, opatřeny střechou. V kincích nich přežíval dobytek a pod střechou se chovala suchá píce. Hospodařilo se pastevnicky, t.j. choval a páslo se dobytek hovězí a skopový. Zobilí pestoval se jen oves pro koně. Takové hospodařství mnoho nevyňášelo, zemané vedli rádi oháraný život, napodobujíc šlechtu, proto stav zemanský vůči hledě chudl, upadal a xanikal.

Turz dlouhotřebovská stála na novisí, kde se dosud říká „Na starém pámku“ (viz str. 6. a 10.) - „Jah viděti z dejin Lanšperka, patřila s němu Glouhá Třebová, ode dávných dob, i lze od tud ka pravdu miti, že postavil turz nadejší klášter Libaslavský nebo biskup Litomyšlský, by byla k ochraně okoli od Lanšperka vzdáleného. Jiná možnost i to jesti, že tu bydlival nápravník aneb man biskupův“. - Stojí tam nyní asi tři velké stromy. Byla seří strun chráněna srázem, o něco pak níže stálá stará zvonice, panovala si ze svého staniska celé dediny. Holem turze běžel val.

že to byla tvar větší důležitosti, možno souditi o toho, že r. 1381

na den sv. Petra v okovech, (t.j. dne 1. srpna) litomyšlský biskup Jan (pod jehož pravomoc tenkrát Dr. Třebová jako částka panství Lanšperského náležela) na turzi třebovské Albrechtovi, rychtáři velkotřebovskému (t.j. dlouhotřebovskému) obnovil porušený list biskupa Albrechta ze Sternberka na jeho rychtu".
18.

Kdy zanikla tvar dlouhotřebovská, nelze přesně určit, ale dle staré tradice ve vsi, že „Žižka rozbořil starý zámek," můžeme usoudit,

*Gebláčkovy „Hrady a zámky i tvrze české," dílu I., str. 116.

že se tak stalo v husitských válkách (vizma str. 12.). Ještě totiž je zřejmé, že Husité dobyli Vys. Myta, Litomyšl, Lanškrouna a že obléhali hrad Lanšperk, proto ještě i možno, že tähli idolem Třebovky a při tom zničili dlouhotřebovskou tvrz (viz i str. 17.)

Za Přemysla Otakara II. vystavěli k pochvalu královského na ochranu osad v dvoří vrlichém a třebovském synové Vilém a Draholce (= Dürnholz, měli ve znaku suchou větev), zakladatele města Ústí n. Or., Hermanna z Ústí a Oldřicha z Draholce, první hrad Lanšperk, jenž se stal středem panství čili zboží Lanšperského (viz str. 11.) Toto zboží mělo během doby různé držitele, poslední a domácích rodic byli Hránové z Harasova (viz o tom v této kronice na str. 19.) Koupil totiž panství r. 1588 za 45.000 kop grosů českých Adam Hrán z Harasova a na Skerlce (v kronice str. 13.)

Syn jeho Zdeněk zapletl se do povstání českých stavů proti Ferdinandovi Habsburskému, a obávaje se konfiskace jmění, prodal panství Lanšperské dne 7. července r. 1622 knížeti Karlu z Lichtensteina za 183.000 kop grosů misenských (str. 19.), ačkoliv mělo dle tehdejšího odhadu cenu nejméně 300.000 kop grosů misenských. 1 gros misenský = $\frac{1}{2}$ gros řeškého. K panství patřila tenkrát města hrázená Česká Třebová a Lanškroun, nehrázená Ústí n. O. a asi 30 vesnic (str. 19.). Hrad Lanšperk byl již poloviční zříceninou. Obývalo je panství zvýšil, vystavěl kníže L. v Dlouhé Třebové a v Dol. Libchavách a snad i jinde r. 1682 dvůr a užil při tom staviva z opuštěné tvrze (str. 17.), úměr ji nadobro zničil. Ve dvore provozovalo se hospodářství obilní i pastevní. Blížší pozemky u dvora se zde dělaly, na vzdálenějších se pásly (ve dvore se chovalo 80 krav a 500 ovcí kojných - plemenných, které se páslo na stráni mezi Lhotkou a Dl. Třebovou, od nichž to idoli dostalo jméno Kojovec - str. 21.) Obyvatelstvo obce bylo zmenáhla přitahováno k robotě u dvora (o hospodářství a robotě na zdejším dvore viz na str. 21.)

Vé válce třicetileté' byla dovršena zkáza hradu Lanšperka
vojskem švédským. Když v l. 1637 - 1648 Švédové, vtrhše do Čech ze Slovenska,

utíborili a opevnilí se nad Lanškrounem u nynější vsi Laudonu (svědčebné
řády) a podnikali loupežné výpravy do širého okolí, trpělo velice i obyvatel-
stvo dlonhotřebovské. Živé dobyvali je o potraviny, dobytek, sotstvo a peníze,
přičemž je i mučili (viz str. 17.) -

Po válce 30 leté zubořené obyvatelstvo bylo Liechtensteinsky
lehce zapiřeno do jeho roboty, až se stalo takřka úplnými nevolníky (ste. 18.)
Roku 1751 byl vydán ohňový (= požární) patent. Vě smyslu jeho byla zbudova-
vána pod bývalou tvrzí r. 1753 jednoduchá, dřevěná zvonice se zvonem.
Byla z mohutných, tvrdých trámu a mela nahoru černého, železného kohouta.
Byla zbořena po vystavění kostela r. 1907. Stála tedy 154 léta.
Trámy z ní byly ještě tak dobré, že po nich při řešení pilo drnčela.

Po zrušení roboty r. 1848 nevyplácelo se hospodáření ve dvo-
ře tak jícho za plát roboty, proto byla pole u dvora asi kolem r. 1855 rov-
něřena na jitro (říhalo se jochy) a pronajata občanům, kteří je velmi pil-
ně využívali. Když pak r. 1925 panství republika vyvlastnila, přesla
pole u dvora do majetku dosavadních němců.

Dlonhotřebová má rozlohy $1140 \text{ km}^2 = 1140 \text{ ha}$. Dle sčítá-
ní z r. 1921 mela 1465 obyvatel. Domů má 226. Podle správy duchov-
ní patří obec ke dvěma farnostem. Dolní (menší) konec do Ústí, horní
(větší) do Láskuře Třebové. Proto dřívali Dlonhotřebovci třikrát v roce
pout. Celá obec na sv. Prokopa, dolní konec s Ústím a horní konec s
Láskou Třebovou na sv. Jakuba.

Škola byla v Dlouhé Trčbové již po r. 1780 a to jednotřídní.

Zdejší učitel Václav Veith uměl dobrě latinsky. Do r. 1793 vyučovalo se v rybářské čp. 47, potom až do roku 1822 ve své chalupě vlastní (č. 134). R. 1822 vystavěla obec jednotřídku v c. 155. Roku 1870 vystavěna nová dvoutřídní škola a r. 1897 přistavený první třídy. (Ostatním učitelstvem a vývoji zdejší školy dočte- me se v kronice školní na str. 69.)

Od r. 1829 - 9/8. 1877 (48 roků) byl učitelem dlouhotřebovským

Jan Hubálek z Nekore u Žamberka. Byl znám v celém okolí jako výborný, ale krutě přísný učitel a vynikající hudebník, jenž využil pověstnou dlouhotřebovskou hudební kapelu (říkalo se bandu).

R. 1789 odprodán byl díl dvora, tak zvaný Kojovec (dvůr někdy tam plemenné neboli kojné ovce) 9-10 občanům. Tato část obce byvala terčem vtípů a posměšků celej vsi. V druhé polovici minulého století byl v něm samouk lékař Šimr, k němuž chodili s vodou (t.j. s močí) lidé z širého okolí.

Z Dlouhé Třebové brala vrchnost, t.j. držitele panství Lansperského, dvakrát do roka i roku (asi jako nejnovější daně) po 17 kopách (grosů) 23 grosůch 13 denárech, peněz kravských 2 kopy 28 grosů $\frac{1}{2}$ denáru, slepic 71, něco vajec, žita, ječmene a ovsy po 29 korcích 3 věrtelech 2 uborkách (čtvrtcích), ovesa lesního 20 korců 1 věrtel.

Obec měla od nejméně až do r. 1870 ve své pečeti dvě křížem položená krojidla od pluhu.

Obec měla od ne paměti až do r. 1870 ve své pečeti dvě
křížem položená krojidla od pluhu.

Druhdy pěstoval se v každém statku len pro domácí po-
třebu. Všechno, muži i ženy od 12 let, předlo celou zimu. V chudších rodi-
nách předli špunky čili cucky, pro něž se jedilo do Třebechovic a Chocně.
Příze se statku dávala se do chalupy tkalců, aby k ní uklal plátno. Peč-
ní plátno bývalo se na bělidlech podél Třebovky sluncem a vodou. V noci
hlídali mladí lidé plátno v dřevěných boudách. Byla to doba veselých
průhod, čtveractví, ba i milostních dobrodravství. Když špunkové příze tka-
li tkalců v chalupách štrůzoky, t. j. hrubá plátna na balení nebo na u-
mývání podlahy. V 50. letech minul. století výroba štrůzok vymizela,
a tkalců tkali po domácku bílá bavlněná plátna faktoriem v Ústí nad Orlicí.
Rozšířením bavlny a laci bavlněného zboží přestalo pěstování lnu
a jeho zpracování. Když potom k bývalých faktoriů stali se majiteli ma-
lých továren s mechanickými stavby a když se ručním tkalcům pořád ubíra-
lo mady, zanechali domácí tkalců práce a nahrnuli se do továren.

Tovární život přivodil větší výdělek peněz, ale tím také větší normativlost, zkázu mravů (časté mužiky), ba i tělesný úpadek. —

Dle J. Vavřína a různých pramenů
může mít řešení v Č. T. P.

1. červenec 1930.

2. červenec 1930.

3. červenec 1930.

4. červenec 1930.

5. červenec 1930.

6. červenec 1930.

7. červenec 1930.

8. červenec 1930.

9. červenec 1930.

10. červenec 1930.

11. červenec 1930.

12. červenec 1930.

13. červenec 1930.

14. červenec 1930.

15. červenec 1930.

16. červenec 1930.

17. červenec 1930.

18. červenec 1930.

19. červenec 1930.

20. červenec 1930.

21. červenec 1930.

22. červenec 1930.

23. červenec 1930.

24. červenec 1930.

25. červenec 1930.

26. červenec 1930.

27. červenec 1930.

28. červenec 1930.

29. červenec 1930.

30. červenec 1930.

31. červenec 1930.

1. červenec 1931.

2. červenec 1931.

3. červenec 1931.

4. červenec 1931.

5. červenec 1931.

6. červenec 1931.

7. červenec 1931.

8. červenec 1931.

9. červenec 1931.

10. červenec 1931.

11. červenec 1931.

12. červenec 1931.

13. červenec 1931.

14. červenec 1931.

15. červenec 1931.

16. červenec 1931.

17. červenec 1931.

18. červenec 1931.

19. červenec 1931.

20. červenec 1931.

21. červenec 1931.

22. červenec 1931.

23. červenec 1931.

24. červenec 1931.

25. červenec 1931.

26. červenec 1931.

27. červenec 1931.

28. červenec 1931.

29. červenec 1931.

30. červenec 1931.

1. červenec 1932.

2. červenec 1932.

3. červenec 1932.

4. červenec 1932.

5. červenec 1932.

6. červenec 1932.

7. červenec 1932.

8. červenec 1932.

9. červenec 1932.

10. červenec 1932.

11. červenec 1932.

12. červenec 1932.

13. červenec 1932.

14. červenec 1932.

15. červenec 1932.

16. červenec 1932.

17. červenec 1932.

18. červenec 1932.

19. červenec 1932.

20. červenec 1932.

21. červenec 1932.

22. červenec 1932.

23. červenec 1932.

24. červenec 1932.

25. červenec 1932.

26. červenec 1932.

27. červenec 1932.

28. červenec 1932.

29. červenec 1932.

30. červenec 1932.

1. červenec 1933.

2. červenec 1933.

3. červenec 1933.

4. červenec 1933.

5. červenec 1933.

6. červenec 1933.

7. červenec 1933.

8. červenec 1933.

9. červenec 1933.

10. červenec 1933.

11. červenec 1933.

12. červenec 1933.

13. červenec 1933.

14. červenec 1933.

15. červenec 1933.

16. červenec 1933.

17. červenec 1933.

18. červenec 1933.

19. červenec 1933.

20. červenec 1933.

21. červenec 1933.

22. červenec 1933.

23. červenec 1933.

24. červenec 1933.

25. červenec 1933.

26. červenec 1933.

27. červenec 1933.

28. červenec 1933.

29. červenec 1933.

30. červenec 1933.

1. červenec 1934.

2. červenec 1934.

3. červenec 1934.

4. červenec 1934.

5. červenec 1934.

6. červenec 1934.

7. červenec 1934.

8. červenec 1934.

9. červenec 1934.

10. červenec 1934.

11. červenec 1934.

12. červenec 1934.

13. červenec 1934.

14. červenec 1934.

15. červenec 1934.

16. červenec 1934.

17. červenec 1934.

18. červenec 1934.

19. červenec 1934.

20. červenec 1934.

21. červenec 1934.

22. červenec 1934.

23. červenec 1934.

24. červenec 1934.

25. červenec 1934.

26. červenec 1934.

27. červenec 1934.

28. červenec 1934.

29. červenec 1934.

30. červenec 1934.

1. červenec 1935.

2. červenec 1935.

3. červenec 1935.

4. červenec 1935.

5. červenec 1935.

6. červenec 1935.

7. červenec 1935.

8. červenec 1935.

9. červenec 1935.

10. červenec 1935.

11. červenec 1935.

12. červenec 1935.

13. červenec 1935.

14. červenec 1935.

15. červenec 1935.

16. červenec 1935.

17. červenec 1935.

18. červenec 1935.

19. červenec 1935.

20. červenec 1935.

21. červenec 1935.

22. červenec 1935.

23. červenec 1935.

24. červenec 1935.

25. červenec 1935.

26. červenec 1935.

27. červenec 1935.

28. červenec 1935.

29. červenec 1935.

30. červenec 1935.

1. červenec 1936.

2. červenec 1936.

3. červenec 1936.

4. červenec 1936.

5. červenec 1936.

6. červenec 1936.

7. červenec 1936.

8. červenec 1936.

9. červenec 1936.

10. červenec 1936.

11. červenec 1936.

12. červenec 1936.

13. červenec 1936.

14. červenec 1936.

15. červenec 1936.

16. červenec 1936.

17. červenec 1936.

18. červenec 1936.

19. červenec 1936.

20. červenec 1936.

21. červenec 1936.

22. červenec 1936.

23. červenec 1936.

24. červenec 1936.

25. červenec 1936.

26. červenec 1936.

27. červenec 1936.

28. červenec 1936.

29. červenec 1936.

30. červenec 1936.

1. červenec 1937.

2. červenec 1937.

3. červenec 1937.

4. červenec 1937.

5. červenec 1937.

6. červenec 1937.

7. červenec 1937.

8. červenec 1937.

9. červenec 1937.

10. červenec 1937.

11. červenec 1937.

12. červenec 1937.

13. červenec 1937.

14. červenec 1937.

15. červenec 1937.

16. červenec 1937.

17. červenec 1937.

18. červenec 1937.

19. červenec 1937.

20. červenec 1937.

21. červenec 1937.

22. červenec 1937.

23. červenec 1937.

24. červenec 1937.

25. červenec 1937.